

MANESTEER

GEORGES SIMENON BIJ DE BEZIGE BIJ

De blauwe kamer
De danseres van Le Gai-Moulin
Een misdaad in Holland
De Premier
Brief aan mijn rechter
De burgemeester van Veurne
De gele hond
Het lijk bij de sluis
De dood van Belle
Maigret en zijn dode
De teddybeer
De zaak-Saint-Fiacre
De kop van een man
Maigret en het dode meisje
De trein
Weduwe Couderc
De gehangene van de Saint-Pholien
Onbekenden in het huis
Maigret zet een val
Het gebeier van Bicêtre
Het rapport van de gendarme

GEORGES
SIMENON

Manesteek

Vertaald uit het Frans en van een nawoord voorzien
door Rokus Hofstede

2020

DE BEZIGE BIJ
AMSTERDAM

De vertaler heeft voor deze vertaling een projectbeurs van het Nederlands Letterenfonds ontvangen.

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

Le Coup de lune © 1933 Georges Simenon Limited, all rights reserved

Manesteek © 2020 De Bezige Bij, Amsterdam, all rights reserved

GEORGES SIMENON® Simenon.tm, all rights reserved

Translation of the novel and afterword © 2020 by Rokus Hofstede, all rights reserved

The Publisher shall do whatever is necessary to register both copyrights in its territory of distribution at the sole expense of the Publisher, and at their own expense shall pursue all relevant rights at civil and criminal law against any person who infringes such copyright.

Omslagontwerp Studio Jan de Boer

Omslagbeeld David Paire/Arcangel Images

Foto auteur Victor Diniz

Vormgeving binnenwerk CeevanWee, Amsterdam

Druk Bariet Ten Brink, Meppel

ISBN 978 94 031 4880 9

NUR 302

debezigebij.nl

Bij de productie van dit boek is gebruikgemaakt van papier dat het keurmerk van de Forest Stewardship Council (FSC®) mag dragen. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid.

I

Had hij ook maar één goede reden om ongerust te zijn? Nee. Er was niets abnormaals gebeurd. Hij had geen gevaar te duchten. Het was belachelijk dat hij zijn zelfbeheersing verloor, en hij besepte dat zo goed dat hij zich ook hier nog, terwijl het feest in volle gang was, probeerde te vermannen.

Het was trouwens geen ongerustheid in eigenlijke zin en hij zou onmogelijk hebben kunnen zeggen op welk moment precies hij in de greep was geraakt van die angst, die beklemming, die was voortgekomen uit een onmerkbare verstoring van het evenwicht.

Niet op het moment dat hij wegging uit Europa, in elk geval. Integendeel, Joseph Timar was vol goede moed en gloeiend van enthousiasme vertrokken.

Tijdens het ontschepen in Libreville dan, bij het eerste contact met Gabon? Het schip was op de rede gaan liggen, zo ver uit de kust dat je van het land niet meer zag dan een witte streep, het strand, met erboven de donkere streep van het regenwoud. De motorvlet werd door grote grijze golven opgetild en tegen de romp van het schip gestoten. Timar stond in zijn een-tje op de laagste sport van de sloop, met onder zijn voeten het water, hij was gespist op de sloep, die

dichterbij kwam om dan een seconde later met de golf weer te wijken.

Een blote arm, de arm van een zwarte, had hem gegrepen. En ze waren weggevaaren, de zwarte en hij, opstuiwend over de golfkammen. Later, misschien een kwartier later, misschien meer, de scheepshoorn float al, legden ze aan bij een pier van kriskras over elkaar heen geworpen betonblokken.

Daar was niet eens een zwarte. Niemand wachtte op niemand. Alleen Timar tussen zijn koffers!

Maar de ongerustheid was niet op dat moment ontstaan. Hij had zich weten te redden. Hij had een langsrijdende vrachtauto aangehouden, die hem had afgezet bij het Central, het enige hotel in Libreville.

Een mooi moment was dat geweest, want het was er schilderachtig tot en met! Op en top Afrika! In het café, met negermaskers aan de muren, zwengelde hij een hoorngrammofoon aan terwijl hem door de boy whisky werd ingeschonken – Timar voelde zich een koloniaal!

En de voornaamste onvoorziene gebeurtenis was eerder grappig dan dramatisch geweest. Ook heel koloniaal! Want Timar was verrukt van alles wat een koloniaal cachet had.

Dankzij een van zijn ooms was hij aangeworven bij Sacova. De bestuurder van de firma in Frankrijk had hem meegedeeld dat hij midden in het oerwoud zou komen te wonen, ergens achter Libreville, waar hij bomen zou kappen en prullaria zou verkopen aan de inheemse bevolking.

Meteen na zijn aankomst haastte Timar zich naar een schamele factorij waarboven de naam Sacova prijkte. Met uitgestoken hand liep hij af op een zwaar-moedige of lusteloze figuur, die die hand aanzag zonder hem te schudden.

‘De directeur...? Aangenaam! Ik ben de nieuwe employé...’

‘Employé van wat, van wie, waarvoor? Wat komt u hier doen? Ik heb helemaal geen employé nodig!’

Wel, toen had Timar geen spier vertrokken. Het was juist de directeur die verbaasd had gekeken. Zijn grote ogen werden door zijn brillenglazen nog opgeblazen, en hij was bijna beleefd geworden. Wat hij daarna vertelde, leek zelfs vagelijk op ontboezemingen.

Altijd hetzelfde verhaal! Het Franse hoofdkantoor dat zich zo nodig met de koloniale zaken wil bemoeien! De standplaats die Timar was beloofd? Die lag op tien dagreizen stroomopwaarts per motorsloep, waar de rivier zo ongeveer ophield! Maar ten eerste was de motorsloep lek en zou hij zeker nog een hele maand niet kunnen uitvaren, en ten tweede was de standplaats bezet door een oude woesteling die had beloofd elke vervanger die hij op zijn dak zou krijgen met gewerschoten te begroeten.

‘U trekt uw plan maar! Mij gaat het niet aan!’

Dat was nu vier dagen geleden, al vier dagen was Joseph Timar in Afrika. Hij kende Libreville beter dan La Rochelle, zijn geboortestad; de lange kade van rode sintels, met aan weerszijden kokospalmen, om de

honderd meter een factorij en, recht in de wind, de inheemse markt; dan nog een paar villa's, afzijdig gelegen in het groen.

Hij had de sloep met de kapotte bodem gezien. Niemand werkte eraan. Niemand had daartoe opdracht gekregen. Zelf had hij geen opdracht durven geven, hij, Timar, de nieuweling, die zoiets als het vijfde wiel aan de wagen was.

Hij was drieëntwintig. Zijn manieren waren die van een welopgevoede jongeman, zelfs de boys die hem zijn eten opdienden moesten erom lachen.

Geen reden om ongerust te zijn? Toch wel! Hij wist best wat de reden was, en hij mocht nu dan alle redenen langslopen die er niet toe deden, dat was alleen maar om het moment uit te stellen dat hij bij de reden kwam die er wel toe deed.

De reden lag daar, als het ware verspreid om hem heen, in het hotel. Het was het hotel zelf. Het was...

Hij was in zijn schik geweest bij de aanblik van het Central, een geel bouwwerk, niet pal aan de kade gelegen, maar vijftig meter achter de kokospalmen, midden in een wirwar van vreemdsoortige planten.

De voornaamste ruimte, café en restaurant tegelijk, had lichte muren in pasteltinten die aan de Provence deden denken, en een bar van gevernist mahoniehout, met hoge barkrukken en koperwerk, die een indruk van comfort gaven.

Daar gebruikten de alleenstaande mannen van Libreville hun maaltijd. Elk van hen had zijn eigen tafel, zijn eigen servetring.

De kamers op de bovenverdieping waren nooit bezet. Lege, kale kamers, ook in pasteltinten, bedden met muskietennetten erboven, en hier en daar een oude lampetkan, een gebarsten waskom, een lege hutkoffer.

Overal, boven en beneden, gesloten blinden die de zon in repen sneden, zodat het hele huis gevuld was met smalle stroken schaduw en licht.

Timars bagage was die van een jongeman van goede komaf, en het was een raar gezicht om zijn koffers in de kamer op de grond te zien staan. Hij was het niet gewend zich in een kleine waskom te wassen, en al helemaal niet zich voor andere behoeften in het struikgewas te moeten terugtrekken.

Hij was niet gewend aan al die krioelende beesten om zich heen, onbekende vliegen, vliegende schorpioenen, harige spinnen.

Hier beving hem voor het eerst het geniepige gevoel van beklemming dat hem zou achtervolgen met de hardnekkigheid van een zwerm insecten. Als hij 's avonds zijn kaars had uitgeblazen, zag hij nog steeds, hoewel het donker was, de bleke kooi van het muskietennet. Achter de tule voelde hij een immense leegte met daarin overal geritsel, nauwelijks hoorbare geluiden, dunne schepsels die soms neerstreken – een schorpioen, een mug, een spin? – op het doorzichtige weefsel.

En languit liggend in die slappe kooi was hij gespitst op klanken, op het trillen van de lucht en op de plotselinge stiltes die daarop volgden.

Ineens schoot hij overeind op zijn ellebogen. Het was ochtend! Er waren al stralen zonlicht en de deur was net opengegaan. Rustig glimlachend stond de bazin van het hotel naar hem te kijken.

Timar was naakt. Het drong plotseling tot hem door. Zijn schouders en torso staken bleek en klam boven de omgewoelde lakens uit. Waarom was hij naakt? Hij deed een poging het zich te herinneren.

Hij had het warm gehad. Hij had veel gezweet. Hij had, vergeefs, gezocht naar lucifers, want het was alsof er ongrijpbare beestjes over zijn huid heen en weer kropen.

Toen moet hij, midden in de nacht, zijn pyjama hebben uitgetrokken. Zodat de bazin nu zijn vale huid, zijn uitstekende ribben zag. Verbazingwekkend kalm deed ze de deur achter zich dicht. Ze vroeg: 'Hebt u goed geslapen?'

Timars broek lag op de grond. Ze raapte hem op, schudde er het stof af en hing hem over de stoel.

Timar durfde niet op te staan. Zijn bed rook naar zweet. Er stond nog vuil water in de waskom en de kam miste een paar tanden.

Maar hij wilde ook niet dat ze wegging, deze vrouw in haar zwartzijden jurk, met haar glimlach die zo lief en tegelijk zo ironisch was.

'Ik kwam u vragen wat u wilt bij het ontbijt. Koffie? Thee? Chocola? Door wie werd u in Europa gewekt, uw moeder?'

Ze had het muskietennet opzijgeschoven en keek hem spottend aan. Ze was plagerig, liet haar tanden zien, misschien had ze wel echt zin om hem te bijten.

Te bijten omdat hij anders was dan de kolonialen, omdat de geur van het bed, de geur van een verzorgde jongeling nog om hem heen hing.

Ze deed niet uitdagend. Ze deed ook niet moederlijk. En toch was er iets van allebei in haar. Meer dan wat ook was er een doffe zinnelijkheid die het mollige lijf van deze vijfendertigjarige vrouw van top tot teen doortrok.

Was ze niet naakt onder de zwarte zijde van haar jurk? Hoezeer hij zich ook geneerde, Timar vroeg het zich af.

Tegelijk kwam er een scherpe begeerte in hem op, die alleen maar werd versterkt door alles wat er vreemd was aan die begeerte, zoals die stroken licht en schaduw, zoals het dierlijk klamme bed en zelfs de onrustige nacht slaap die hij achter zich had, onderbroken door onwillekeurige schrikreacties en gewoel in het donker.

‘Kijk nu eens, u bent gestoken.’

Ze was op de bedrand komen zitten, legde een vinger op zijn blote borst, net boven de tepel, raakte een klein rood vlekje aan en keek Timar recht in de ogen.

Zo was het gegaan, en het vervolg was overhaast en stuntelig geweest, een en al wanorde en onbeholpenheid. Wat er was gebeurd had haar evengoed verbaasd als hem, ze was er ongetwijfeld beduusd van, en terwijl ze zich wat fatsoeneerde voor de spiegel, had ze

gezegd: 'Thomas brengt u zo meteen uw koffie.'

Thomas, dat was de boy. Voor Timar was het gewoon een neger, want hij was nog niet lang genoeg in Afrika om de ene zwarte van de andere te kunnen onderscheiden.

Toen hij een uur later beneden was gekomen, zat de bazin van het hotel achter de bar iets te haken uit schreeuwend roze zijde. Er was niets meer te bekenen van hun abrupte, woeste intimiteit. Ze was kalm, bedaard. Ze glimlachte, zoals steeds.

'Hoe laat wilt u lunchen?'

Hij wist niet eens hoe ze heette! Hij was overprikkeld. Wat hij zich herinnerde was een lauwe gloed, een gewaarwording van zachte huid, van niet al te stevige maar wel heerlijke rondingen. Een klein zwart meisje kwam vissen brengen en de bazin maakte haar keuze, pikte er zwiingend de mooiste uit en gooide een paar geldstukken in de mand.

Uit de kelder kwam het bovenlijf van haar man tevoorschijn, daarna de rest van zijn machtige maar vermoeide lichaam. Hij was een kolos met slappe leden, had een misprijzende trek om zijn mond en een gelige blik.

'U zat hier?'

En Timar bloosde als de onnozelaar die hij was! Dat duurde zo nu al drie dagen. Alleen kwam ze 's morgens niet meer naar zijn kamer. Vanuit zijn bed kon hij horen hoe ze in de caféruimte af en aan liep, Thomas rondcommandeerde, levensmiddelen kocht bij de zwarten die hun opwachting maakten.

Van de vroege ochtend tot de late avond droeg ze dezelfde zwartzijden jurk, waaronder ze niets aanhad, zo wist hij nu, en dat detail bracht hem dermate in de war dat hij vaak een andere kant op moest kijken.

Buiten had hij niets te doen. Hij bleef haast de hele dag binnen, dronk van alles door elkaar, las kranten van drie weken oud of speelde biljart in zijn eentje.

Zij zat te haken, bediende mensen die een ogenblik aan de bar kwamen hangen. De echtgenoot hield zich bezig met zijn bier en zijn flessen, zette zijn tafels recht en stuurde Timar van tijd tot tijd naar een andere tafel in een andere hoek, hem daarbij aankijkend als een ding dat in de weg stond.

Over dat alles hing een sfeer van ergernis, van nijd, van somberheid hoewel de zon scheen, vooral tijdens de drukkende uren, wanneer je huid al klam werd als je je arm maar uitstreckte.

Rond het middaguur en 's avonds kwamen de stamgasten eten, hun partijtje biljart spelen. Timar wist niet wie ze waren. Ze keken nieuwsgierig naar hem, niet welwillend en ook niet vijandig. Zelf durfde hij ze niet aan te spreken.

En toen was er het feest! Het was in volle gang! Over een uur zou iedereen dronken zijn, zelfs Timar, die in zijn eentje voor zijn champagne zat.

De artiest heette Manuelo. Hij moest in het hotel

zijn aangekomen toen Timar nog in bed lag of naar buiten was gegaan. In elk geval had Timar hem daar om een uur of elf 's ochtends aangetroffen, hij was opgewekt en familiair en voelde zich helemaal thuis – op de zuilen van het café stond hij affiches te plakken die verkondigden dat Manuëlo de grootste Spaanse danseres was.

Een lenig, charmant mannetje. Hij kon meteen heel goed opschieten met de bazin, niet zoals een man opschiet met vrouwen, maar zoals vrouwen met elkaar opschieten.

Al voor het middagmaal waren er tafels opzijgeschoven om plaats te maken voor Manuëlo's dansprestaties. Er waren gekleurde papieren slingers opgehangen, de grammofoon was getest.

Uren achtereen had de Spanjaard op zijn kamer zijn optreden gerepeteerd, waarbij hij met zijn voeten op de trillende vloer stampte.

Was Joseph Timar knorrig omdat een ritme waaraan hij al gewend was geraakt nu werd verstoord? Ondanks de felle zon was hij naar buiten gegaan en hij had zijn schedel voelen broeien onder de helm. Zwarte vrouwen hadden lachend naar hem gekeken.

De stamgasten hadden hun avondeten snel naar binnen gewerkt, nog steeds vanwege het feest. Toen waren er mensen van buiten gekomen, blanken die Timar nog nooit had gezien, blanke mannen en vrouwen, vrouwen in avondjurk en twee Engelsen in smoking.

Er was geen tafel waar geen champagne werd ge-

dronken. Buiten hadden er in het donker, achter de deuren en ramen, opeens honderden zwijgzame zwartten gestaan.

Manuelo danste, en hij was als vrouw zo overtuigend dat hij nog tweeslachtiger overkwam. De bazin stond achter de bar. Nu wist Timar hoe ze heette: Adèle! Iedereen noemde haar zo. De meeste klanten tutoyeerden haar. Hij was vast de enige die mevrouw tegen haar zei. Ze was naar zijn tafel gekomen, zoals altijd in het zwart, zoals altijd naakt onder de zijde.

‘Champagne? Is Pieper goed genoeg voor u? Ik heb maar een paar flessen Mumm en de Engelsen willen niets anders.’

Dat had hem plezier gedaan, hem zelfs ontroerd. Waarom had hij een paar minuten later dan een verkrampt gezicht?

Manuelo had een paar dansjes ten beste gegeven. De hotelbaas – ook hij werd door iedereen getutoyeerd, ze noemden hem Eugène – was ergens in een hoekje gaan zitten, in de buurt van de grammofoon, hij keek chagrijniger dan ooit. Dat nam niet weg dat hij alles in de gaten hield, alles hoorde, de boys toeriep.

‘Zie je dan niet dat die mensen daar te drinken willen, idioot?’

Daarna tilde hij met onverwachte zachtzinnigheid de naald van de grammofoon op. Ook Timar spitste zijn oren, ving flarden van zinnen op, probeerde te verstaan wat er werd gezegd. Maar dat was haast onmogelijk. Aan de tafel naast hem bijvoorbeeld werd

een tamelijk ordinair uitziende, rijzige jongeman, die leek op een derdejaarsstudent en al aan zijn tiende whisky zat, aangesproken met ‘meneer de officier van justitie’. Een paar houtkappers vertelden: ‘...Zolang er geen sporen zijn is het ongevaarlijk. Maar dat is simpel: je legt een natte doek op z’n rug. Daarna kan je erop losslaan. De zweep laat geen striemen na!’

De rug van de zwarte, natuurlijk!

Had Timar al een hele fles gedronken? Er werd hem een nieuwe gebracht. Zijn glas werd gevuld. Vanwaar hij zat, zag hij een deel van de keuken, en precies op dat moment sloeg de bazin Thomas met gebalde vuist in het gezicht. Wat had dat te betekenen? De zwarte vertrok geen spier, liet zich aftuigen zonder te bewegen, met een starre blik.

Dezelfde platen werden tien keer gedraaid. Enkele paartjes dansten. De meeste mannelijke klanten hadden hun jasje uitgetrokken.

Buiten stond nog steeds die haag van zwijgende zwarten te kijken hoe de blanken zich vermaakten.

Vlak bij de grammofoon zat de baas, met zo’n afgetoebd gezicht en zo’n harde blik dat het masker iets tragisch kreeg.

Wat was er aan de hand? Niets, natuurlijk! Timar had er verkeerd aan gedaan te veel champagne te drinken en van de weeromstuit kwamen al zijn kleine on-

gerustheden, al zijn akelige indrukken van de laatste dagen weer aan de oppervlakte.

Hij had zin om iets tegen Adèle te zeggen, zomaar, gewoon om contact te maken. Hij keek om zich heen. Hij volgde haar met zijn ogen. Het lukte hem niet haar blik te vangen. Toch kwam ze dichterbij, toen ze bij een tafel werd geroepen. Ze liep vlak langs hem en hij waagde het met twee vingers een slip van haar jurk vast te pakken.

Stilstand. Een steelse blik. Een zin: ‘Waar wacht je op om een dansje te maken met de vrouw van je baas?’

Hij volgde de richting die haar kin aanwees en zag een dikke huisvrouw in een roze jurk, naast de filiaalhouder van Sacova. Waarom had Adèle hem dat gezegd? En zo nerveus? Was ze jaloeers? Hij durfde het niet te hopen. Hij had trouwens naar geen enkele andere vrouw gekeken.

Ze praatte met de klanten en glimlachte zoals ze altijd deed. Maar ze had geen oog voor de kassa. Ze liep naar achter in het café, naar de deur die uitkwam op de binnenplaats. Niemand lette op haar, behalve Timar, die achteloos een nieuwe coupe leegde.

Wat onnozel ben ik ook! Alsof ik de enige zou zijn!

Het zou hem op dat moment een lief ding waard zijn geweest haar in zijn armen te houden, zo warm als ze was, met haar haast vloeibare huid, haar lendenen die ze, heel even, zo onwaarschijnlijk soepel had weten te krommen.

Hoeveel minuten waren er verstreken? Vijf? Tien?